

**Posudek vedoucí práce na diplomovou práci Ivany Ž a h o u r o v é
„Mikve: fenomén židovské obřadnosti /Rituální lázně v Čechách/“**

/Praha 2012, Etnologický ústav FF UK, Diplomová práce, 131 stran, vč. 24 stran Příloh/

Diplomová práce Ivany Žahourové představuje zasvěcený vhled do obecně nepříliš známé problematiky židovské obřadnosti. Téma židovské obřadní lázně není autorce cizí, věnovala mu náležitou pozornost již ve své bakalářské práci.

Předkládaná práce je založena jak na archívních pramenech /např. soupisu židovských familiantů, matrikách Židovských náboženských obcí, registratury zemského židovstva aj./, tak literatuře a především na terénním výzkumu.

Vedla archiválií čerpala autorka ze základních spisů judaismu /Tory, Mišny, Talmudu/, encyklopedických prací /Newman, Sivan/, z odborné historické literatury /Gold, Kuča, Pěkný/, literatury zaměřené na židovskou obřadnost /Fiedler, Kaplan, Pavlát, Putík, Veselská, Vriese/, dále z krásné literatury /Abramov, Mannová, Olbracht/, také ze židovských periodik a v poslední řadě z internetových zdrojů.

Zcela zvláštní pozornost věnovala diplomantka terénnímu výzkumu. Uskutečňovala jej od října 2009 do května 2012 a orientovala ho dvěma směry:

1. Jednak k výpovědím respondentů /tek/, kteří/ré/ rituál podstupují a také k *balanit* /lázeňské/, která na správnost provedení očisty dohlíží a
2. Jednak ke zjišťování existence *mikve* v obcích na území Čech. Tento výzkum /existence *mikve*/ byl uskutečněn formou dotazníkového šetření určeného Obecním úřadům a muzeím. Výsledná data pak ověřovala v terénu. Informace z českého terénu a muzeí obohatila autorka o návštěvy muzejních expozic na území Německa, Rakouska a Polska. Tím zároveň získala vhodná komparativní data.

Práce je účelně a přehledně koncipovaná, je uvedena pečlivě provedenou kritikou literatury, deskripcí i analýzou terénního výzkumu a to jak kvalitativního, tak kvantitativního.

Kapitola 2. „Podoba rituální lázně, funkce, význam a použití“/26-41/ zahrnuje historii očišťovacího rituálu, charakteristiku rituální čistoty lidí a věcí, předpisy určující technické parametry očištné lázně vč. objemu a kvality vody, jíž smí být použito. Tato pasáž ozřejmuje židovský zákon, regulující manželský život, zaručující tak rodinnou čistotu a zároveň určující, kdy je žena povinna se očistit /po menstruaci, před svatbou, po porodu, při konverzi – „gijur“/ a stanovující, jak přípravu, tak ponoření „tvila“. Tato část obsahuje i rituální očišťování mužů. Kapitola je opřena jednak o tradiční spisy judaismu, jednak o výpovědi informátorů – členů Pražské židovské obce, kteří zkoumaný rituál podstupují.

Druhou, stěžejní část práce tvoří kapitoly 3. „Rituální lázně v diaspoře“ /42-53/ a 4. „Historie židů v Čechách a možnosti zbudování rituálních lázní“ /54-69/, ty jsou nezbytným historickým rámcem pro kapitoly 5. „Zmapování rituálních lázní v Čechách“ /71-98/. Tato část /tj. kapitoly 3,4 a 5/ je založena na historické literatuře, na archeologickém výzkumu a v nemalé míře na terénním výzkumu autorky.

Výsledná 5. kapitola představuje soupis dochovaných i nedochovaných rituálních lázní v Čechách přehledně uspořádaný do tabulek, z nichž jsou patrná bližší data o každé lázni.

Základním výzkumným cílem práce byla identifikace obcí, v nichž byla mikve provozována. Autorka se pokusila o rekonstrukce zaniklých židovských obcí /obcí s židovským osídlením/, kde se dala předpokládat existence *mikve*. Vycházela z předpokladu, že v místě židovského osídlení, by měla být logicky také *mikve*. Zde autorka pracovala především s matrikami a plány ghett. Autorčinou ambicí je vytvořit soupis obřadních židovských lázní z celého území Čech a Moravy podobný již existujícímu soupisu židovských hřbitovů. To bude jistě velmi záslužný čin.

Výsledky dosavadního autorčina bádání přinesly řadu nových pozoruhodných poznatků o nových lokalitách, nichž se nalézaly, či dosud nalézají *mikve*. Jde nepochybně o cenný příspěvek k poznání židovské kultury.

Oceňuji širokou škálu přístupů jak zvolenou problematiku zkoumat, především však terénní výzkum a autorčino zaujetí.

Předkládanou diplomovou práci považuji za velmi dobrou, proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 10.9.2012

PhDr. Jaroslava Krupková, CSc.